

**ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ
(ДПС)**

Львівська пл. 8, м. Київ, 04053, тел.: (044) 272-62-55
E-mail: post@tax.gov.ua, сайт: www.tax.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 43005393

від 27.06.2025 р. № 696/2/99-00-24-01-03-02

На № _____ від _____ 20__ р.

**Комітет Верховної Ради України
з питань фінансів, податкової та
митної політики**

**Міністерство фінансів України
(код ЄДРПОУ 00013480)**

Державна податкова служба України на запит Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (далі – Комітет) від 13.06.2025 № 04-32/10-2025/138131 (вх. ДПС № 514/2 від 16.06.2025) та лист Міністерства фінансів України від 17.06.2025 № 11220-04-62/17057 (вх. ДПС № 897/4 від 18.06.2025) щодо розгляду питань застосування окремих норм податкового законодавства України в межах компетенції надає відповіді на питання, порушені у запиті Комітету.

Додаток: на 6 арк. в 1 прим.

Заступник Голови

Сергій ЛИСЕЮК

Олександр Швидаков 284 18 20

Документ СЕД ДПС від 27.06.2025 № 696/2/99-00-24-01-03-02
Підписувач: Лисеюк Сергій Миколайович
Сертифікат: 3FAA9288358EC00304000000B8213B00C936E100
Дієний з: 28.02.2025 по 27.02.2027

К
Державна податкова служба України
696/2/99-00-24-01-03-02 від 27.06.2025

Ситуація: ТОВ видали позику ФОП-у, ФОП оподаткував ЄП 5 %, адже минуло 12 місяців, проте кошти так і не повернув. Далі ТОВ вирішує списати позику – через прощення боргу.

Питання: Чи виникають податкові наслідки на дату прощення боргу, якщо так - то в якому розмірі та для кого - ФОП чи ТОВ?

Чи зміниться відповідь на це питання, якщо ФОП є платником ПДВ (ставка ЄП 3%) або ФОП є на 2 групі.

Відповідь:

Відповідно до частини першої ст. 605 Цивільного кодексу України зобов'язання припиняється внаслідок звільнення (прощення боргу) кредитором боржника від його обов'язків, якщо це не порушує прав третіх осіб щодо майна кредитора.

Оподаткування доходів, отриманих фізичною особою – підприємцем від провадження господарської діяльності, крім осіб, що обрали спрощену систему оподаткування встановлено ст. 177 Податкового кодексу України (далі – Кодекс).

Відповідно до п. 177.2 ст. 177 Кодексу об'єктом оподаткування є чистий оподатковуваний дохід, тобто різниця між загальним оподатковуваним доходом (виручка у грошовій та негрошовій формі) і документально підтвердженими витратами, пов'язаними з господарською діяльністю такої фізичної особи – підприємця.

При цьому загальний оподатковуваний дохід – це будь-який, який підлягає оподаткуванню, нарахований (виплачений, наданий) на користь платника податку протягом звітного податкового періоду (п. 164.1 ст. 164 Кодексу).

Доходи фізичних осіб – підприємців, отримані протягом календарного року від провадження господарської діяльності, оподатковуються за ставкою, визначеною п. 167.1 ст. 167 Кодексу (п. 177.1 ст. 177 Кодексу).

Крім того, відповідно до п. 177.10 ст. 177 Кодексу фізичні особи – підприємці зобов'язані вести облік доходів і витрат та мати підтверджуючі документи щодо походження товару. Облік доходів і витрат може вестися в паперовому та/або електронному вигляді, у тому числі через електронний кабінет.

Типова форма, за якою здійснюється облік доходів і витрат, та порядок ведення такого обліку визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику.

Наказом Міністерства фінансів України від 13.05.2021 № 261 затверджена Типова форма, за якою здійснюється облік доходів і витрат та Порядок ведення типової форми, за якою здійснюється облік доходів і витрат, фізичними особами – підприємцями і фізичними особами, які провадять незалежну професійну діяльність (далі – Порядок).

Так, згідно з п.п. 3 п. розділу II Порядку у графі 2 відображається сума доходу, отриманого від здійснення господарської або незалежно професійної

діяльності, зокрема, кошти, що надійшли на поточний рахунок, у касу платника податків та/або отримано готівкою, сума заборгованості, за якою минув строк позовної давності, вартість безоплатно отриманих товарів (робіт, послуг).

Правові засади застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності, а також справляння єдиного податку встановлено главою 1 розділу XIV Кодексу.

Згідно з п.п. 1 п. 292.1 ст. 292 Кодексу доходом платника єдиного податку є для фізичної особи – підприємця – дохід, отриманий протягом податкового (звітного) періоду в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій); матеріальній або нематеріальній формі, визначеній пунктом 292.3 цієї статті. При цьому до доходу не включаються отримані такою фізичною особою пасивні доходи у вигляді процентів, дивідендів, роялті, страхові виплати і відшкодування, доходи у вигляді бюджетних грантів, а також доходи, отримані від продажу рухомого та нерухомого майна, яке належить на праві власності фізичній особі та використовується в її господарській діяльності.

Враховуючи викладене, оскільки кредиторська заборгованість фізичної особи – підприємця перед юридичною особою виникла внаслідок проведення господарської діяльності (отримання товару без подальшої оплати його вартості), то дохід у вигляді списаної вказаної заборгованості включається до складу загального оподатковуваного доходу фізичної особи – підприємця та оподатковується у порядку, визначеному ст. 177 або главою 1 розділу XIV Кодексу (в залежності від обраної системи оподаткування).

Водночас, якщо прощення зазначеної заборгованості здійснюється кредитором вже фізичній особі, яка втратила статут суб'єкта господарювання, то дохід у вигляді прощеної кредиторської заборгованості включається до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу фізичної особи та оподатковується за загальними правилами, встановленими Кодексом для платників податку – фізичних осіб.

Ситуація: Щодо роз'яснення ситуації із Заявою про застосування спрощеної системи оподаткування. Нова форма має діяти з 24.12.2024 року. В ЕК нової форми досі немає, на консультаційній лінії взагалі відповідають, що нова форма ще не чинна.

Питання: Коли чекати нову форму в ЕК? Чому на гарячій лінії кажуть, що вона не чинна?

Відповідь:

Згідно з п.п. 298.1.4 п. 298.1 ст. 298 Податкового кодексу України (далі – Кодекс) суб'єкт господарювання, який є платником інших податків і зборів відповідно до норм Кодексу, може прийняти рішення про перехід на спрощену систему оподаткування шляхом подання заяви про застосування спрощеної системи оподаткування (далі – заява) до контролюючого органу не пізніше ніж за 15 календарних днів до початку наступного календарного кварталу. Такий

суб'єкт господарювання може здійснити перехід на спрощену систему оподаткування один раз протягом календарного року.

На сьогодні заяву можна подати як в паперовому вигляді так і через Електронний кабінет платника.

У зв'язку з прийняттям наказу Міністерства фінансів України від 11.09.2024 № 440, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 25.09.2024 за № 443/42788, Департаментом податкових сервісів (далі – Департамент) організовано розробку електронних форм Заяви (ідентифікатор форм F/J 0102004).

З метою забезпечення підготовки, подання, приймання та обробки електронних форм Заяви Департамент інформаційних технологій повідомлено про необхідність розробки електронних форм у форматі PDF та схем контролю XML-документів із зазначенням інформаційно-комунікаційних систем, які підлягають доопрацюванню.

Електронні форми Заяви розміщено на вебпорталі ДПС.

ДПС розроблено Заявку на доопрацювання ІКС «Податковий блок», ІКС «Електронний кабінет», ІКС «Єдине вікно подання електронної звітності» в частині впровадження змін у діючі форми електронних документів та здійснюються заходи щодо її реалізації.

Ситуація: ФОП отримав на Вайбер повідомлення наступного змісту:

«Добрий день! Головне управління ДПС в Івано Франківській області (Надвірнянський відділ) повідомляє, що всім ФОПам та юр.особам, які знаходяться на обліку в ДПІ необхідно подати заяву форми F1391602 (Заяви запити) в електронному кабінеті платника податків, для отримання інформації від податкової, інформація буде вам надсилатись на ел. пошту.»

Питання: Чи ДПС робить такі розсилки? Чи це можна вважати небезпечним спамом?

Відповідь:

Підпунктами 17.1.13 та 17.1.14 пункту 17.1 статті 17 Податкового кодексу України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами) (далі – Кодекс) передбачено, що платник податків має право самостійно обирати спосіб взаємодії з контролюючим органом в електронній формі через Електронний кабінет, якщо інше не встановлено Кодексом, реалізовувати через Електронний кабінет права та обов'язки, передбачені Кодексом та які можуть бути реалізовані в електронній формі засобами електронного зв'язку.

Відповідно до пункту 42.4 статті 42 Кодексу платники податків, які подають звітність в електронній формі та/або пройшли електронну ідентифікацію онлайн в Електронному кабінеті, можуть здійснювати листування з контролюючими органами засобами електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням вимог законів України «Про електронні документи та електронний документообіг» та «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги».

Листування контролюючих органів з платниками податків, зазначеними в абзаці першому зазначеного пункту, які подали заяву про бажання отримувати документ через Електронний кабінет, здійснюється засобами електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням вимог законів України «Про електронні документи та електронний документообіг» та «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» шляхом надіслання документа в Електронний кабінет з одночасним надісланням платнику податків на його електронну адресу (адреси) інформації про вид документа, дату та час його надіслання в електронний кабінет.

У разі якщо платник податків не подав заяву про бажання отримувати документи через Електронний кабінет, листування з платником податків здійснюється шляхом надіслання за адресою (місцезнаходженням, податковою адресою) платника податків рекомендованим листом з повідомленням про вручення або особисто вручаються платнику податків (його представнику) (пункт 42.5 статті 42 Кодексу).

Ситуація: У 2004 році моя мати уклала спадковий договір зі своєю матір'ю на квартиру. Після смерті бабусі право власності перейшло до моєї мами. Зараз вона планує продати цю квартиру.

У податковій м. Житомира повідомили, що спадковий договір не вважається спадщиною, тому при продажі потрібно сплатити 11 % (5 % ПДФО + 5 % - дохід від продажу, якщо володіння менше 3 років + 1,5 % військовий збір).

Питання: Чи не є спадковий договір спадщиною в розумінні ПКУ, та які податкові наслідки впливають із такого розмежування (зокрема щодо оподаткування отриманого майна, ставок податків і врахування ступеня споріднення)?

Відповідь:

Відповідно до частини першої ст. 1 Цивільного кодексу України (далі – ЦКУ) цивільним законодавством регулюються особисті немайнові та майнові відносини (цивільні відносини), засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників.

Поняття та види договору визначено ст. 626 ЦКУ.

За спадковим договором одна сторона (набувач) зобов'язується виконувати розпорядження другої сторони (відчужувача) і в разі його смерті набуває право власності на майно відчужувача (частина перша ст. 1302 ЦКУ).

Згідно з частиною першою ст. 1304 ЦКУ спадковий договір укладається у письмовій формі і підлягає нотаріальному посвідченню, а також державній реєстрації у Спадковому реєстрі в порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.

Разом з тим відповідно до частини першої ст. 1216 ЦКУ спадкуванням є перехід прав та обов'язків (спадщини) від фізичної особи, яка померла (спадкодавця), до інших осіб (спадкоємців).

Спадкування здійснюється за заповітом або за законом частини перша ст. 1217 ЦКУ.

Оподаткування доходів фізичних осіб регламентується розділом IV Кодексу, відповідно до п. 163.1 ст. 163 якого об'єктом оподаткування резидента є, зокрема загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід.

Відповідно до п.п. 164.2.4 п. 164.2 ст. 164 Кодексу до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податків включається частина доходів від операцій з майном, розмір якої визначається згідно з положеннями ст. 172 – 173 Кодексу.

Порядок оподаткування операцій з продажу (обміну) об'єктів нерухомого майна, неподільного об'єкта незавершеного будівництва / майбутнього об'єкта нерухомості, подільного об'єкта незавершеного будівництва та відступлення прав за договором купівлі-продажу неподільного об'єкта незавершеного будівництва / майбутнього об'єкта нерухомості, щодо якого сплачено частково ціну та зареєстровано обтяження речових прав на користь покупця визначено ст. 172 Кодексу.

Для цілей ст. 172 Кодексу під продажем розуміється будь-який перехід права власності або будь-яких інших аналогічних прав на об'єкти нерухомості, неподільний об'єкт незавершеного будівництва / майбутній об'єкт нерухомості, подільний об'єкт незавершеного будівництва, крім їх успадкування та дарування (п. 172.8 ст. 172 Кодексу).

Відповідно до абзаців першого та другого п. 172.1 ст. 172 Кодексу не оподатковується один раз протягом звітного податкового року, за умови перебування такого майна у власності платника податку більше трьох років, дохід, отриманий платником податку від продажу (обміну), зокрема житлового будинку, квартири або їх частини, кімнати, садового (дачного) будинку (включаючи об'єкт незавершеного будівництва таких об'єктів, земельну ділянку, на якій розташовані такі об'єкти, а також господарсько-побутові споруди та будівлі, розташовані на такій земельній ділянці).

Умова щодо перебування такого майна у власності платника податку більше трьох років не поширюється на майно, отримане платником податку у спадщину (абзац п'ятий п. 172.1 ст. 172 Кодексу).

Згідно з п. 172.2 ст. 172 Кодексу дохід, отриманий платником податку від продажу протягом звітного (податкового) року другого об'єкта нерухомості (крім операцій з відчуження житлової нерухомості банками в порядку звернення стягнення за договорами іпотеки, що забезпечують кредит, наданий в іноземній валюті), із зазначених у п. 172.1 ст. 172 Кодексу, або від продажу об'єкта нерухомості, не зазначеного у п. 172.1 ст. 172 Кодексу, підлягає оподаткуванню за ставкою 5 відс., визначеною п. 167.2 ст. 167 Кодексу.

Також доходи, визначені ст. 163 Кодексу, є об'єктом оподаткування військовим збором (п.п. 1.2 п. 161 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу).

Ставка військового збору починаючи з грудня 2024 року становить 5 відс. об'єкта оподаткування, визначеного п.п. 1.2 п. 161 підрозділу 10 розділу XX

«Перехідні положення» Кодексу (п.п. 1.3 п. 161 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу).

Враховуючи викладене, у разі якщо фізичною особою планується здійснити перший продаж протягом звітного податкового року нерухомого майна (квартири), яке перебувала у власності менше трьох років, то дохід, отриманий від такого продажу оподатковується податком на доходи фізичних осіб за ставкою 5 відс. та військовим збором – 5 відсотків.

При цьому зауважуємо, що положення абзацу п'ятого п. 172.1 ст. 172 Кодексу до доходу, отриманого від продажу нерухомого майна, одержаного на підставі спадкового договору, не застосовуються.